

TÜRK LİRASI'NA SİMGE BELİRLENMESİ OPERASYONUNA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ*

İpek CEBECİ¹

ÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından, Türk Lirası'nın itibarının ve dünyadaki bilinirliğinin artırılması hedefiyle, 2011 yılında "Simge Tasarım Yarışması" düzenlenmiş, yarışma sonucunda Türk Lirası'nın simgesi belirlenerek 1 Mart 2012 tarihinde kamuoyuna duyurulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, bireylerin simge operasyonuna ilişkin tutumlarını belirleyen Likert Tipi geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. 22 maddeden oluşan ve 5'li likert dereceleme türündeki ölçek Giresun ili, Görele ilçe merkezinde 382 kişiye uygulanmıştır. İlk etapta ankette sorulan 22 soruya ilişkin güvenilirlik testi yapılmış, ancak daha sonra güvenilirliği bozduğu düşünülen 2 soru çıkarılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin son halinin Cronbachs' Alpha değeri ($\alpha = 0,944$) bulunmuştur. Yüksek bir güvenilirlik derecesi sağlandığından, 20 anket sorusu için faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizinde bir araya gelen maddelerin incelenmesi sonucunda "TL Simgesine Yönelik Tutum Ölçeği" için 4 faktör belirlenmiş ve isimlendirilmiştir. Bunlar "Ekonomik Bakış", "Gereklilik", "Beğeni" ve "Adaptasyon"dur.

Anahtar Kelimeler: Türk Lirası, Para Birimi Simgesi, Faktör Analizi, Para Reformu, Tutum Ölçeği

THE DEVELOPMENT OF A SCALE OF ATTITUDES TOWARD DETERMINATION OF TURKISH LIRA SYMBOL OPERATION

ABSTRACT

In order to improve the recognizability of the Turkish currency, and to increase the credibility of the currency, a design contest was organized by the Central Bank of Turkey, on September 8, 2011. After a competition, the Turkish Lira's symbol was determined and presented to public on March 1, 2012.

The purpose of this study is to develop a valid and reliable Likert type scale, to measure the individuals' attitude toward determination of Turkish Lira's symbol operation. The scale which consist of 22 items and 5 grade Likert type, was applied to 382 person in the center of Görele town, district of Giresun City.

Firstly, the reliability test was performed for 22 items of the survey, and then 2 items which disrupts reliability test results, was discarded and the analysis repeated. The final version of the scale's Cronbachs' Alpha value was found ($\alpha = 0.944$). So, this "high degree of

* Bu çalışma Giresun Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP-A-250414-63) kapsamında desteklenmiştir.

¹ Yrd.Doç.Dr. Giresun Üniversitesi, Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Finans Bölümü, Giresun, ipek.cebeci@giresun.edu.tr

reliability value" provided us to carry out factor analysis on 20 survey questions. After the exploratory factor analysis, 4 factors were identified for the scale of attitudes toward Turkish Currency Symbol, and named as "Economic View", "The Necessity", "Appreciation", and "Adaptation".

Key Words: Turkish Lira, Currency Symbol, Factor Analysis, Currency Reform, Attitude Scale

1. GİRİŞ

Ülke para birimlerinin yerine getirmek zorunda oldukları belli başlı temel görevleri vardır. Bu görevlerden ilki, paranın mübadele (değişim) aracı olmasıdır. Malların birbirleri ile değiştirilmesi yerine (takas ekonomisi), mal ile paranın birbiriyle değiştirilmesi fonksiyonu sağlaması ekonomi için çok önemlidir. Zira paranın piyasada mübadelelerde aracı görevi üstlenmesi, toplumda iş bölümü ve uzmanlaşmayı artırır. Bir diğer taraftan, para değer saklama aracıdır. Kişilerin ve kuruluşların ihtiyaç fazlası nakitlerini harcamayarak gelecekteki ihtiyaçlarına yönelik tasarruflarını bulmalarını, mevcut değerlerin saklanması ve geleceğe aktarımı para ile mümkün olur. Tasarruf, ülkeler için istenen bir durumdur. Çünkü tasarruf düzeyi yüksek olan ülkeler daha çok üretir ve tüketirler. Bu durum ise ülke ekonomisinin büyümesini beraberinde getirir. Paranın iyi veya kötü bir servet aracı olup olmaması büyük ölçüde fiyatlar genel seviyesindeki artışa, enflasyon haddine bağlıdır. Ülkede enflasyon haddi yükselir ise para olarak tutulan servetin değeri de azalır. Paranın bir diğer fonksiyonu, hesap birimi aracı görevi üstlenmesidir. Piyasadaki mal ve hizmetlerin iktisadi değeri para ile belirtilir. Mal ve hizmetlerin alım-satım değerleri toplum tarafından kabul edilmelidir. Kabul edilen bu mal ve hizmetlerin ifade ettiği değer fiyat, fiyatın sembolleştirildiği araç ise paradır. Piyasada ne kadar mal/hizmet var ise o kadar fiyat varlığı söz konusudur. Bu iktisadi etkinliği arttıran bir durumdur. Ancak şunu da ifade etmek gerekir ki; herkes tarafından kabul edilen değer ölçüsü sabit kalmalıdır. Ülkedeki fiyatlar genel düzeyinin yükselmesi anlamına gelen enflasyonun, özellikle yüksek seyrettiği ülkelerde paranın ifade ettiği mal/hizmet miktarı her geçen gün azalır (Mankiw, 2010: 86).

Para, ekonomi politikası aracıdır. Her ne kadar para ekonomik olaylar üzerinde direkt etkiye sahip olmasa da dolaylı yollardan etki eder. Devlet ekonominin istikrarlı bir şekilde sürdürülebilmesi için faiz oranları, vergiler, indirimler vb. şekillerde para ile ilgili kararlar alabilir. Bir diğer ifade ile para politikalarına başvurabilir.

Tüm ülke para birimlerinin bu saydığımız fonksiyonları en iyi şekilde yerine getirmesi gerekirken, para birimimizin ve diğer ülke para birimlerinin bu fonksiyonlardan birini veya birkaçını yerine getirmekten oldukça uzak kaldığı dönemler olmuştur (Akyazı, 2002: 40-43).

Ülkemizde paraya duyulan güvenin sağlanması, teknik, ekonomik, siyasi problemlerin aşılması için ulusal paralarda ve parasal kurumların yapısında değişiklikler gündeme getirilmiş, Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kadar geçen sürede çeşitli para reformları yapılmıştır. Bu reformlar kimi zaman başarılı, kimi zaman ise başarısız veya etkisiz sonuçlar göstermiştir. Bu tarihsel süreç oldukça detaylıdır. Ancak şunu belirtebiliriz ki; 1970'li yılların ortalarında başlayan ve 1980'lerde hızlanarak devam eden enflasyonist süreç, etkisini dolaşımdaki banknot tutarı ve banknot büyüklüğü üzerinde büyük oranda hissettirmiştir. Artan dolaşım ihtiyacına yönelik para basımı süreklilik kazanmış, 1981'den itibaren üst değerlerde banknotlar

piyasaya sürülmüş ve beraberinde sorunlar belirmiştir. Bilhassa paranın bol sıfırlı yapısı gerek yurt içi gerekse yurt dışında ekonomik, psikolojik algıda olumsuzluklar, teknik zorluklar doğurmuştur. Söz konusu dönem itibariyle, paramızdan sıfırların atılması zorunluluğu ifade edilmeye başlanmış, ancak sıfırların atılması operasyonu 2005 yılı itibariyle gerçekleştirilmiştir (Cebeci, 2014: 98-103).

Para birimine yönelik reform hareketleri genellikle enflasyonist dönemlerde veya bu dönemlerin akabinde gündeme getirilir. Enflasyonun yüksek seyrettiği dönemlerde parada meydana gelen şişkinliğin sıfır atma operasyonu yoluyla azaltılması, merkez bankalarının enflasyonla mücadelede kullanabilecekleri politikalar içerisinde bulunmaz. Bu reformlar ancak birer yardımcı araç rolü üstlenirler. Bu yöndeki uygulamalar; enflasyonist baskının doğurduğu negatif yöndeki psikolojinin giderilmesi, enflasyonla mücadele programlarına yardım etme, paradan kaçışı durdurarak para talebinin istikrarlı hale getirilmesi, tüketicilerin harcamalarını disipline etme, ekonomiye ve ulusal paraya uluslararası alanda saygınlık kazandırma hususlarında destek olamayı amaçlar (Al ve Özyurt, 2008: 2).

Para birimine yönelik bir simge belirlenmesi şeklindeki para reform hedefi ilk kez, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın 2011-2015 Stratejik Planı'nda " Türk Lirası'nın ülkemizde ve dünyada tanıtılması amacıyla bir simge belirlemek" olarak yer almış; bu doğrultuda 8 Eylül 2011 tarihinde "TL Simge Yarışması " düzenlenmiş, yarışmada başarılı olan Tülay Lale'nin tasarımı 1 Mart 2012 tarihinde kamuoyuna duyurulmuştur (Cebeci, 2014: 131).

Bu çalışmanın amacı, bireylerin simge operasyonuna ilişkin tutumlarını belirleyen Likert Tipi geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Bu doğrultuda Giresun ili, Görele ilçe merkezinde bir anket çalışması yapılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Konumuz kapsamında gerçekleştirilen akademik çalışmalarını inceleyecek olursak;

Acar ve Tugay (2004), Yeni Türk Lira'sına (YTL) geçiş operasyonuna dair halkın bakış açısını belirlemeyebilmek için, Burdur ilinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışma kapsamında 185 kişiye anket uygulanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşturulmuş; ilk bölümde demografik özelliklere ilişkin sorulara, ikinci bölümde ise halkın beklentileri, endişeleri ve yaşanabilecek problemleri tespiti yönelik sorulara yer verilmiştir. Çalışma kapsamında 10 adet hipotez oluşturulmuş ve bunlara "t testi" uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçları şu şekildedir:

Ankete katılan vatandaşlar YTL'ye geçiş kararını "olumlu" olarak değerlendirmektedirler.

Vatandaşların paradan 6 sıfır atılarak, YTL'ye geçişin zamanlamasına dair "uygun" görüş belirtmişlerdir.

Katılımcılar, reformun günlük yaşamdaki parasal işlemleri kolaylaştırıp kolaylaştırmayacağı hususunda bir kararsızlık içerisindeyler.

Ankette sorulan, "YTL'nin uygulaması yerine sağlam bir yabancı paraya geçme fikri" anketi cevaplayanlar tarafından kabul görmemiş, yabancı paraya geçilmesi kesinlikle istenmemiştir.

Katılımcılar YTL'ye geçişin enflasyonu artırıp artırmayacağı konusunda "kararsız" kalmışlardır.

Ankete katılan vatandaşların büyük bir kısmı YTL uygulamasında zorluk yaşamayacaklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılanların büyük bir kısmı, paradan sıfır atılması ve YTL uygulamasının her türlü muhasebe işleminde kolaylık sağlayacağı görüşündedir.

"YTL'ye geçişte, etiket ve fiyatların değiştirilmesi maliyetleri çok attırmayacaktır" şeklindeki sıfır hipotezi kabul edilmiştir.

YTL'ye geçiş sürecinde, eski ve yeni YTL'lerin değiştirilmesi ve işlem sırasındaki zaman uzaması endişesi yersiz bulunmuştur.

Katılımcıların büyük bir kısmı paradan altı sıfır atılması ve YTL'ye geçiş uygulamasıyla ilgili kamuoyunda yapılan eleştirilerin yersiz olduğu görüşündedir.

Al ve Özyurt (2008), Türk Lirası'ndan sıfır atılması işleminin tüketici davranışlarına etkisi üzerine Trabzon ilinde bir örnek çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada, 2005 yılında gerçekleştirilen paradan sıfır atılması işleminin tüketicilerin tutum ve davranışları üzerindeki etkilerini araştırmak için bir anket çalışması yürütülmüştür. Çalışma sonucunda ele edilen bulgulara göre; fayda-maliyet analizi çerçevesinde YTL'ye geçiş yerinde bir uygulama olup, YTL'ye uyum kolay sağlanmıştır. Ayrıca, operasyonla birlikte YTL'nin itibarı artmış, diğer psikolojik ve ekonomik beklentiler üzerinde ise önemli bir etki yaşanmamıştır. "Başarının sürdürülebilirliği enflasyonla mücadeledeki etkinliğe bağlıdır" görüşü vurgulanmıştır.

Özdoğan (2012), Türk Lirası'ndan sıfır atılmasının turistik harcama eğilimlerine olası etkileri, turizm çalışanları açısından Muğla ilinin Marmaris ilçesinde araştırılmıştır. Araştırma sonucunda; paradan sıfır atılması operasyonunun turizm endüstrisi çalışanları tarafından olumlu karşılandığı ancak söz konusu operasyonun Türkiye'ye olan turizm talebinde önemli bir artış sağlamasa da, turistik harcama sürecini kolaylaştıracağı görüşü saptanmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1 Çalışma Grubu ve Uygulama

Bu çalışmada veriler yüz yüze anket yöntemi ile elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan anket formu; bireylerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan ve akademik literatürdeki çalışmalardan (Acar ve Tugay, 2004; Al ve Özyurt, 2008) yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerden anketteki ifadeler katılma dereceleri 5'li Likert Ölçeğine (1-Hiç Katılmıyorum ve 5- Kesinlikle Katılıyorum) göre cevaplamaları istenmiştir.

Bu çalışmanın anakütlesini, Giresun ili'nin Görele ilçe merkezinde ikamet eden 17000 kişi oluşturmaktadır. Anakütleyi temsil edecek örneklem büyüklüğü, %95 güven düzeyi ve %5 güven aralığı dikkate alınarak, 376 kişi olarak hesaplanmıştır. Anket formu, basit tesadüfi örneklem yolu ile 560 kişiye dağıtılmış, eksiksiz bilgilerin olduğu toplam 382 anket değerlendirmeye alınmıştır.

3.2 Analiz

Araştırmanın verileri SPSS 13.0 (Statistical Package for the Social Sciences) programında analiz edilmiştir. Anket yoluyla elde edilen veri setinin faktör analizi için uygun olup

olmadığı Korelasyon Matris, Kase-Meyer-Olkin (KMO) testi ve Bartlett Küresellik testiyle değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki korelasyon iyi düzeyde olup, KMO örneklem yeterliliği ölçütümüz 0,924 bulunmuştur. Bu sonuç, örneklem büyüklüğü açısından faktör analizi için veri yapısının uygun olduğunu bize göstermektedir. Ayrıca, Bartlett Küresellik Testi sonucumuz (6746,735 ; $p=0,000$) olarak bulunmuştur. Bartlett Testi ile korelasyon matrisinin birim matris olup olmadığı test edilir. $H_0=$ Evren korelasyon matrisi birim matristir. ($p=0,000<0,05$) olduğundan yokluk hipotezi reddedilir. Bir diğer ifadeyle, evren korelasyon matrisi birim matris değildir. Ayrıca verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği varsayımı da böylelikle sağlanmış olur. Bu sonuçlar doğrultusunda veri setinin faktör analizi için uygun olduğuna karar verilmiştir.

Verilerin faktör analizine uygunluğunun tespiti üzerine, girişimcilik ölçeğinin yapı geçerliliğini ve faktör yapısını incelemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi, faktörleştirme tekniği olarak ise temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Analizlerde faktörlerin her değişken üzerindeki ortak faktör varyansı, maddelerin faktör yükleri, açıklanan varyans oranları ve çizgi grafiği incelenmiştir. Maddelerin faktör yükleri en az 0,30 olarak seçilmiştir. Faktör yapılarını incelemek amacıyla döndürülmüş (varimax) temel bileşenler analizi uygulanmıştır. İkinci aşamada, ölçeklerin faktörlerle ve faktörlerin birbirleriyle ilişkisini belirlemek için pearson korelasyon katsayısından faydalanılmıştır.

Faktör analizinde önce toplu olarak ankette sorulan 22 soruya ilişkin güvenilirlik testi uygulanmış daha sonra güvenilirliği bozduğu düşünülen 2 soru analizden çıkarılmıştır. Geriye kalan 20 ifadenin toplu bir biçimde güvenilirliği analiz edildiğinde, (Cronbachs' Alpha değeri ($\alpha= 0,944$) yüksek bir güvenilirlik seviyesinin sağladığı görülmüştür. Bu doğrultuda 20 anket sorusu için faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde bir araya gelen maddelerin incelenmesi sonucu "TL Simgesine Yönelik Tutum" için dört faktör belirlenmiştir.

4. BULGULAR

4.1 Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine, eğitim, meslek ve gelir düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Tablodan görüleceği gibi anketi cevaplandıran bireylerin %44'ü kadın, %56'sı erkektir. Bireylerin %50,5'i bekar, %49,5'i ise evlidir. Anketi yanıtlayanların %30,4'ü 17-27 yaş, %37,7'si 28-38 yaş, %18,1'i 39-49 yaş, %9,2'si 50-60 yaş, %4,7'si 60 yaş üstü grubunda yer almaktadır.

Eğitim seviyesi olarak bakıldığında ise; %44,8'lik bir oran ile lise mezunu olanların anketi cevaplayanlar içinde ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İkinci sırayı ise %21,2'lik bir oran ile orta okul mezunları almaktadır. Üniversite mezunu olanlar %20,9 oranında, sadece ilkökul mezunu olanlar %10,2 ve lisans üstü eğitim almış olanlar ise %2,9'dur.

Bireylerin %24,3'ü işçi, %20,4'ü öğrenci, %16,5'i ev hanımı, %16'sı serbest meslek sahibi, %10,7'si memur, %7,9'u emekli, %2,6 diğer mesleklerden, %1,6'sı akademisyen olduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların gelir seviyelerine bakacak olursak; %36,4'lük bir oranla 0-750TL gelir seviyesi ilk sırada ve %20,2'lik oranla 951-1400TL gelir seviyesi ise ikinci sıradadır. Gelir seviyesi olarak en düşük katılımcı oranı (%2,9) 4501 TL üstü gelir grubuna aittir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik ve Diğer Özelliklerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	Kişi	%	Gelir Düzeyi	Kişi	%
Kadın	168	44,0	0-750 TL	139	36,4
Erkek	214	56,0	751-950 TL	54	14,1
			951-1400 TL	77	20,2
Medeni Hal	Kişi	%	1401-2500 TL	61	16,0
Bekar	193	50,5	2501-3200 TL	28	7,3
Evli	189	49,5	3201-4500 TL	12	3,1
			4501 TL ≥	11	2,9
Yaş	Kişi	%	Meslek	Kişi	%
17-27	116	30,4	Memur	41	10,7
28-38	144	37,7	İşçi	93	24,3
39-49	69	18,1	Emekli	30	7,9
50-60	35	9,2	Evhanımı	63	16,5
60≥	18	4,7	Serbest Meslek	61	16,0
Eğitim Derecesi	Kişi	%	Öğrenci	78	20,4
İlkokul	39	10,2	Diğer	10	2,6
Ortaokul	81	21,2	Akademisyen	6	1,6
Lise	171	44,8			
Üniversite	80	20,9			
Lisans Üstü	11	2,9			

4.2 Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 2'de açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör1 (Ekonomik Bakış)	Faktör2 (Gereklilik)	Faktör3 (Beğeni)	Faktör4 (Adaptasyon)
Soru 18	0,869			
Soru 17	0,848			
Soru 16	0,829			
Soru 15	0,817			
Soru 19	0,816			
Soru 14	0,790			

Soru 13	0,784			
Soru 12	0,719			
Soru 11	0,646			
Soru 4		0,870		
Soru 3		0,837		
Soru 5		0,813		
Soru 2		0,786		
Soru 22			0,811	
Soru 20			0,804	
Soru 21			0,784	
Soru 9				0,713
Soru 10				0,671
Soru 8				0,669
Soru 6				0,585
Varyans Açıklama Oranı	49,277	12,116	7,171	5,161
Cronbach Alpha	0,952	0,923	0,884	0,738

Faktör analizi işlemleri ile ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesi ve boyutların toplam varyansın ne kadarını yansıttığı görülmek istenmiştir. Dik döndürme sonrasında elde edilen, açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre; ölçeğin özdeğeri 1'den büyük olan 4 faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Faktör sayısını belirlemede Kaiser'in (1960) özdeğer ≥ 1 kuralı dikkate alınmıştır. Bu 4 faktörün varyansa yaptığı katkısı yüzde olarak incelenirse; birinci faktörün varyansa yaptığı katkı %49,277 , ikinci faktörün %12,116 , üçüncü faktörün %7,171, 4.faktörün %5,161'dir. Her bir faktörün varyansa yaptığı katkının birikimli yüzdesi ise %73,725'tir.

Faktörler, içerdiği ifadelerin faktör yüklerinin büyüklüğü ve anlamları dikkate alınarak isimlendirilmiştir. Bir araya toplanan maddeler incelendiğinde; birinci boyutun "Ekonomik Bakış", ikinci alt boyuttun "Gerekliliği", üçüncü alt boyutun "Beğeni", dördüncü alt boyutun "Adaptasyon" adı altında ele alınmasına karar verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda faktörler ve içerdikleri ifadeler;

Faktör 1: Ekonomik Bakış

Soru 18. TL'ye simge tayini ülke para birimimizin güçlü paraların (dolar,euro gibi) karşısında kıymetini arttırmamıştır.

Soru 17. TL'ye simge belirlenmesi sonrasında tasarruflarımı daha çok TL yapar hale geldim.

Soru 16. TL'ye simge tayini Türk Lira'sının değerini arttırmıştır.

Soru 15. TL'ye simge ile sonrası ülke para birimimi daha fazla elde tutmayı tercih eder oldum.

Soru 19. Para birimimize simge tayini enflasyonla mücadelede katkı sağlamıştır.

Soru 14. TL'ye simge tayini makro ekonomik verilere pozitif etki yapmıştır.

Soru 13. TL'ye simge tayini sonrası ekonomi politikalarına ve kurumlara güvenim artmıştır.

Soru 12. TL'ye simge tayini sonrası para birimimize olan güvenim artmıştır.

Soru 11. TL'ye simge tayini ile paramızın itibarı artmıştır.

Faktör 2: Gereklilik

Soru 4. Uluslararası algı ve para birimi tanınırlığı için bu uygulama zorunlu hale gelmiştir.

Soru 3. Güçlü bir Türk Lirası algısının küresel piyasalarda oluşabilmesi için paraya simge tayin edilmesi gerekmiştir.

Soru 5. Geçen süreçte bu uygulamanın gerçekten gerekli olduğunu düşünüyorum..

Soru 2. Para birimimizin uluslararası arenada bilinirliği için Türk Lirası'na simge tayini bir zorunluluk olmuştur.

Faktör 3: Beğeni

Soru 22. TL simgesini tasarlayan Tülay Lale'ni başarılı olduğunu düşünüyorum.

Soru 20. TL simgesinin tasarımını beğeniyorum.

Soru 21. TL simgesini birçok para birimi simgesinden daha güzel (estetik) buluyorum.

Faktör 4: Adaptasyon

Soru 9. TL simgesi akılda kalıcıdır.

Soru 10. Bir kalem verirseniz, size hemen TL'nin simgesini çizebilirim.

Soru 8. TL simgesine uyumum (adaptasyonum)kolay olmuştur.

Soru 6. TL simgesinin kullanımında problem yaşıyorum.

4.3 Betimleyici İstatistik Analizine Ait Bulgular

Tablo 3: Betimleyici İstatistik Analiz Sonuçları Tablosu

	Cronbach's Alpha	Soru Sayısı	Soru Numaraları
Ekonomik Bakış	0,952	9	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Gereklilik	0,923	4	2, 3, 4, 5
Beğeni	0,884	3	20, 21, 22
Adaptasyon	0,738	4	6, 8, 9, 10
Tüm Sorular	0,952	20	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9,10, 11, 12, 13, 14, 15, 16,17, 18, 19, 20, 21, 22

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada bireylerin Türk Lirası'na simge belirlenmesi operasyonuna yönelik tutumların belirlenmesi amacı ile bir ölçek geliştirmek hedeflenmiştir. Bu bağlamda ölçek geliştirme basamakları takip edilmiştir. Anket yöntemi ile toplanan verilere gerekli geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucu doğrultusunda ölçeğin dört faktörlü yapıda olduğu belirlenmiştir. Söz konusu bu dört faktöre tanımladıkları ifadelerle göre isim verilmiştir; "Ekonomik Bakış", "Gereklilik", "Uyum", "Adaptasyon".

Literatürde bireylerin Türk Lirası'na simge belirlenmesi operasyonuna yönelik tutumları üzerine yapılan bir araştırmaya rastlanmadığından çalışmamız bir ilk niteliğindedir. Ancak; Al ve Özyurt'un (2008), 2005 yılında gerçekleştirilen TL'den sıfır atılması operasyonuna yönelik, tüketicilerin tutum ve davranışlarının incelendiği araştırma çalışmamızda faydalandığımız önemli bir kaynak olmuştur. Al ve Özyurt'un anket çalışması kapsamında geliştirdikleri sorular incelendiğinde; TL'den sıfır atılmasının gerekliliğine, YTL'ye uyum durumuna, psikolojik etkilere, ekonomik etkilere ve başarının sürdürülebilirliğine ilişkin soruların mevcut olduğu görülmüştür. Bizim çalışmamızda da anket sorularımız; simgenin gerekliliğine, uyumuna, ekonomik bakışa, beğeniye ve psikolojik etkilere yönelik olarak tasarlanmıştır. Psikolojik etki ile ilgili sorduğumuz (11, 12 ve 13'üncü) sorular, faktör analizi sonucunda "Ekonomik Bakış" olarak isimlendirdiğimiz faktör altında yer almıştır. Ankette yöneltilen psikolojik etki ile ilgili soruların, ekonomik bakış veya bir diğer ifade ile ekonomik etki ile ilintili olmasından ötürü bu faktör içerisinde yer alması uygun karşılanmıştır.

Türk Lirası'na simge belirlenmesi operasyonuna yönelik tutumların belirlenmesi amacı ile geliştirdiğimiz bu ölçek çalışmamızın, konu ile ilgili inceleme yapmak isteyen diğer araştırmacılara katkı sağlayacağını düşünmekteyiz. Bundan sonraki çalışmalarda, anket çalışmaları daha farklı örneklemeler üzerinde yapılarak literatür genişletilebilir.

Para birimimize simge belirlenmesi operasyonu, diğer parasal ve ekonomik reformlarla desteklenmelidir. Ülkedeki ekonomik ve siyasi istikrar ortamı sağlanarak sürdürülebilir kılınmalıdır. Enflasyona yol açan temel etkenler ortadan kaldırılmalıdır. Bunların akabinde, gerçekleştirilecek olan reformlara yönelik bireysel algının pozitif yönde olması beklenebilir. Toplumda gerçekleştirilen reformların bireylerce benimsenmesinde etkili olan, o toplumdaki bireylerin demografik yapısıdır ve bu yapı mümkün olduğunca iyileştirilmelidir. Özellikle eğitilmiş kişilerin yenilikleri algılamaları ve kabul etmeleri daha kısa sürede olacağından, bu alana yönelik gerekli yatırımlar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, D. ve Tugay, O. (2004). Yeni Türk Lirası Uygulamasının Gereçekçeleri ve Başarı Koşulları: Halkın Yeni Türk Lirası Uygulamasına Bakışıyla İlgili Burdur İlinde Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 9(2),79-100.
- Akyazı, H. (2002). Türk Lirasındaki Sıfırlar ve Paradan Sıfır Atılması, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 16(3-49), 41-57.
- Al, İ. ve Özyurt, H. (2008). Türk Lirası'ndan Sıfır Atılmanın İşleminin Tüketici Davranışlarına Etkisi: Trabzon Örnek Olayı, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22(2), 1-17.
- Bayram, N. (2004). Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi (4.Baskı). Bursa: Nokta Matbaacılık Ltd. Şti.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (5. Baskı). Ankara: Cankin Matbaası.
- Cebeci, İ. (2014). Para Reformu (1. Baskı). İstanbul: Değişim Yayıncılık.
- Kaiser, H. F. (1960). The Application of Electronic Computers to Factor Analysis. Educational and Psychological Measurement, 20, 141-151.

Mankiw, N. G. (2010). Makro Ekonomi (1.Basım), Ankara: Efil Yayınevi.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2012) Using Multivariate Statistics (6.Baskı). Boston: Pearson.

INTERNET KAYNAKLARI

Özdoğan, O. N., (2012). Yeni Türk Lirası ve Turistik Harcama Eğilimlerine Olası Etkileri: Turizm Endüstrisi Çalışanlarının Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma. SOID, 1(2), <http://www.soidergi.com/index.php/onceki-sayilar/soid-yil-1/sayi-2/>, Erişim: 23.08.2015.

Ek 1: Anket Formu

Cinsiyet	() Kadın	() Erkek					
Medeni Hal	() Evli	() Bekar					
Yaş	()17-27	() 28-38	()39-49	()50-60	()60 ve üzeri		
Eğitim Düzeyi	()İlkokul	()Ortaokul	()Lise	()Üniversite	()Lisans üstü		
Meslek	()Memur	()İşçi	()Emekli	()Ev Hanımı	()Serbest Meslek	()Öğrenci ()Diğer.....	
Gelir Düzeyi (Aylık)	() 0-750 TL	()751-950TL	()951-1400TL	()1401-2500TL	()2501-3200TL	()3201-4500TL ()4501 ve üzeri	
			KESİNLİKLE KATILMAYORUM (5)	KATILMAYORUM (3)	ORTA DÜZEYDE KATILMAYORUM (2)	KATILMAYORUM (1)	KESİNLİKLE KATILMAYORUM
SORU 1:Türk Lirası'na simge tayini sosyo-ekonomik açıdan gerekli bir uygulamadır.							
SORU 2: Para birimimizin uluslararası arenada bilinirliği için Türk Lirası'na simge tayini bir zorunluluk olmuştur.							
SORU 3:Güçlü bir Türk Lirası algısının küresel piyasalarda oluşabilmesi için paraya simge tayin edilmesi gerekmiştir.							
SORU 4:Uluslararası ilgi ve para birimi tanınırlığı için bu uygulama zorunlu hale gelmiştir.							
SORU 5:Geçen süreçte bu uygulamanın gerçekten gerekli olduğunu düşünüyorum.							
SORU 6:TL simgesinin kullanımında problem yaşıyorum.							
SORU 7:TL Simgesi rakamın sağında da mı, solda mı kullanılacak net değil, bilmiyorum.							
SORU 8:TL simgesine uyumum (adaptasyonum) kolay olmuştur.							
SORU 9:TL simgesi akılda kalıcıdır.							
SORU 10: Bir kalem verirsiniz, size hemen TL'nin simgesini çizebilirim.							
SORU 11:TL'ye simge tayini ile paramızın itibarı artmıştır.							
SORU 12:TL'ye simge tayini sonrası para birimize olan güvenim artmıştır.							
SORU 13:TL'ye simge tayini sonrası ekonomi politikalarına ve kurumlara güvenim artmıştır.							
SORU 14:TL'ye simge tayini makro ekonomik verilere pozitif etki yapmıştır.							
SORU 15:TL'ye simge ile sonrası ülke para birimini daha fazla elde tutmayı tercih eder oldum.							
SORU 16:TL'ye simge tayini Türk Lira'sının değerini arttırmıştır.							

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 54

Mart - Nisan 2016

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

SORU 17:TL'ye simge belirlenmesi sonrasında tasarruflarımı daha çok TL yapar hale geldim.					
SORU 18:TL'ye simge tayini ülke para birimimizin güçlü paraların (dolar,euro gibi) karşısında kıymetini arttırmıştır.					
SORU 19:Para birimimize simge tayini enflasyonla mücadelede katkı sağlamıştır.					
SORU 20:TL simgesinin tasarımını beğeniyorum.					
SORU 21:TL simgesini birçok para birimi simgesinden daha güzel (estetik) buluyorum.					
SORU 22:TL simgesini tasarlayan Tülay Lale'ni başarılı olduğunu düşünüyorum.					